

Dzeguzēnos bezcerību nejūt

«Man patīk lauku klusums,» saka Valentīna Ciganoviča.

Neperspektīvs ciems - tika uzspiests zīmogs Dzeguzēniem padomju laikos. Tātad iznīkstošs nomaļes ciemats bez nākotnes. Nav vērts tajā ne būvēt, ne arī ko labiekārtot.

Laiks ir skrējis, un daudzi tolaik perspektīvo sarakstā ierakstītie ciemi ir sarukuši līdz dažām vēl apdzīvotām mājām, bet Dzeguzēni turas itin braši.

Kompliments ciematam

Jā, ģeogrāfiski Dzeguzēni ir Dobeles novada nomaļe. Arī Latvijas nomaļe, kur pa taisno, cauri tīrumiem un krūmājiem brienot, līdz Lietuvai nebūtu tāls gājiens. Tomēr, kilometros un stundās rēķinot, Dzeguzēni nebūt nav tālu no civilizācijas. 28 kilometru attālumā ir Dobeles, tikai 5 kilometri līdz Augstkalnes pagasta centram. Braucot pretējā virzienā - vien 8 kilometri ir līdz krustojumam ar Bauskas šoseju pie Mūrmuižas.

Ciemats nūdien nav dižais: vien četras divstāvu mājas, pāris individuālo. Vairāk par 50 iedzīvotājiem neiznāks saskaitīt. Taču jāizsaka kompliments - šķiet, visi viņi ir skaistumu un kārtību mīloši. Ciematiņš sakopts, nav nātrēs un dadžos ieaudzis. Tuvā rudens nojausmās puķes koši zied pie daudzdzīvokļu un individuālajām mājām. Karstumā pasusējuši Svētes upe, kurai pāri ved tilts pirms iebraukšanas ciematā, skaisti papildina ainavu. Nu jā, vien bijusi kultūras nama ēka stāv tukšiem, izsīstiem logiem.

Augstkalnes pagasta pārvaldes sekretāre Jeļena Belova, kura, starp citu, Dzeguzēnos ir pati piedzīmusi un izaugusi, atzīst, ka ciematā nepavisam nav jūtama bezcerība. Cilvēki joprojām tajā dzīvo, rosās piemājas dārziņos un stāda puķes, pagasts rūpējas par komunālajām lietām un ciemata sakoptību. Darbīgumu uztur SIA «Silaine».

Ja patīk klusums

«Man te patīk dzīvot, nav ne vainas,» saka mana sarunu bied-

rene Valentīna Ciganoviča. «Man ļoti patīk tas klusums un miers, kas te valda.»

Valentīna, starp citu, ir Jeļenas māsa, kura gandrīz visu mūžu, izņemot studiju laiku, ir nodzīvojusi te. Viss ir pierasts un mīļš. Kaimiņi zināmi gadiem ilgi. Cits citam palīdz, kādreiz sanāk kopā, pasēž un parunā par dzīvi.

Te nu jāpiebilst, ka labi kaimiņi, vai, kā tagad saka, kopiena ir visai svarīga lieta nomaļā ciematā, jo tas nozīmē arī izpalīdzēšanu. Veikaliņa, kur nopirkt vismaz dienišķo maizīti un sviestu, Dzeguzēnos nav. Aptiekas un pasta arī nav. Ar autobusu uz Dobeli un atpakaļ var nokļūt reizi nedēļā. Bet, ja savas mašīnas nav, kā vajadzības brīdī līdz ārstam vai aptiekai tikt? Bet Dzeguzēnos, kā stāsta Valentīna, pārsvarā dzīvo tie, kam pāri 80. Tāpēc palīdzēt var tikai atsaucīgu kaimiņu būšana un draudzīga kooperēšanās.

Protams, tie Dzeguzēnu iedzīvotāji, kuri pensijas gadus vēl nav sagaidījuši, bez savas mašīnas darba dzīvi nevar iedomāties. Darbu uz vietas nav iespējams atrast, ar to nu ir jāreķinās. Valentīna pati strādā par skolotāju gan Augstkalnes pamatskolā, gan Dobeles Valsts ģimnāzijā. Jā, katru dienu jāsežās mašīnā, lai dotos uz darbu, bet nekas - pierasts.

Arī uz ielas sastaptās Žanna Semjonova un Irina Ivanova par dzīvi nesūdzas. Irinai rokās kanīņa ar pienu. Jā, lai arī lauki, neviens te sivēnu vai govī vairs netur. Ja nu vēl trušus vai vistas. Pienu piegādājot kāds lauksaimnieks. Pašam pietiekot ar dārziņu, kur izaug viss nepieciešamais, bet Irinai kūtiņā esot arī visticpās. Pašai savas laimīgo vistu olas. Ko tad daudz vajagot pensionārei?

Visi tepat

Droši var teikt, ka SIA «Silaine» ir ģimenes uzņēmums ar četriem darbiniekiem - Nikolaju

Bijušais kultūras nams bez perspektīvas.

Viena no četrām divstāvu mājām.

Semjonovu un trim viņa dēliem. Visi - grūtiģi «dzeguzēni». Nikolajs te sakņojas jau 70 gadus. Piedzimis gan Krievijā, taču gada vecumā kopā ar vecākiem ieradies Dzeguzēnos un nekad nav tos pametis. «Viss mūžs te pavadīts. Citā vietā man nemaz nepatīktu,» saka viņš. Arī divi viņa dēli tepat vien palikuši, vien vecākais dzīvo pāris kilometrus tālāk - Augstkalnē. Nikolajs ir bagāts tēvs, jo ir arī vēl meita, taču Dzeguzēnos viņa gan nav palikusi.

Zemnieku saimniecība nodarbojas ar kviešu un rapša audzēšanu. Ir viss nepieciešamais graudkopībai - kalte ar noliktavu, mehāniskās darbnīcas. Ziemas sezonā saimniecība rūpējas par ceļu attīrīšanu, lai Dzeguzēnu ļaudis jau rīta agrumā var savās mašīnās doties uz darbu.

Celt vajag!

«Komunārs», kā tolaik vēl sauca «Zemgali», 1988. gadā rakstīja, ka Dzeguzēnos pēdējo 12 gadu laikā nav uzcelta neviena jauna māja, ka te daudz pensionāru un nav, kas laukos strādā. Jaunieši paliktu, bet viņiem nav, kur dzīvot. «Celt vajag! Ļoti daudz celt!» intervijā avīzei pau- da vietējais mehanizators. Taču toreizējie likumi nav ļāvuši neperspektīvā ciematā celt pat individuālās mājas.

Vēlāk jau tas likums mainīts, bet jaunie laiki bija klāt. Tā

ciemats palika bez jaunceltnēm. Daudzdzīvokļu mājās, vecajiem ļaudim aizejot citā saulē, dzīvokļi paliek tukši. Tomēr bērni un mazbērni tos bieži vien patur, lai ir, kur pavadīt vasaras atvaļinājuma laiku. Kā citiem pilsētniekiem ir lauku vasaras mājas, tā te - lauku vasaras dzīvokļi.

Starp puķēm un zālieniem pavisam neiederīgs ir pamestais kultūras nams. Kādreiz tā bijusi itin lepna ēka ar augstiem logiem, plašu zāli. Valentīna atceras, ka padomju laikā tajā bieži notikuši koncerti, balles. Ēkā atradusies arī pasta nodaļa, bibliotēka, kantoris. Ēka uzbūvēta vēl Augstkalnes sovhoza laikā 50. gados.

Un, ja reiz ir sākts runāt par laikiem aizgājušiem, ir jāpiemin, ka jau 70. gadu beigās sovhozs gājis uz grūtiģu, tāpēc «no augšas» novadīts norādījums tam apvienoties ar Silaines kolhozu, kas savukārt bijusi spēcīga saimniecība. Vien Dzeguzēnu cūkkopji centīgi spodrinājuši ciemata vārdu un sociālistiskajā sacensībā starp cūku nobarošanas lielfermām allaž bijuši pirmajās vietās. Lai arī pati ferma bijusi veka un nolaista, cilvēki strādājuši čakli un cūci barojušies brangi.

Kāpēc Dzeguzēni ir Dzeguzēni?

Pēdējos gados ciematā sāk dzīvot arī pa kādai jaunai ģimenei, ko ielas tālākajā galā uzska-

tāmi demonstrē jauna māmiņa ar ratiņiem un lielāku bērnu pavadīšo grupiņu. Ķiprs puišelis tepat pāri ieliņai dodas uz slīdkalniņu. Lai arī nekāds lielais, bet rotaļlaukums te ir. Arī bērni ir. Piemēram, Santa, kura stāsta, ka sāks mācīties Augstkalnes pamatskolas 6. klasē un Dzeguzēnos viņai ļoti patīkot. Varot karstajās dienās paplūncāties arī upē.

Valentīna stāsta, ka pašlaik Dzeguzēnos ir četri skolēni, kurus uz skolu Augstkalnē vizina skolas autobuss, bet vasarā bērnu pulks ievērojami pieaug, jo daudzi mazie pilsētnieki tiek atsūtīti uz laukiem pie vecmammām.

Tuvējā pamatskolu, kurā mācības notika krievu valodā, ir slēgta 2000. gadā. Vēl 80. gados tajā mācījās ap 80 bērnu, un skola ir bijusi viena no labākajām Dobeles rajonā, kur «strādā radoši, nopietni, kur sakopta vide, labs noformējums un bērni paši uztur kārtību».

Skolas ēka celta vēl krietni vecākos laikos - 1880. gadā kā Mežmuižas pamatskola, tolaik dēvēta par Leišmales bērnu gaismas pili, un tajā ir mācījies nākamais rakstnieks Roberts Sēlis un gleznotājs Egons Cēsniņš.

Un, ja meklētu atbildi uz jautājumu, kāpēc Dzeguzēni ir Dzeguzēni, skaidrojumu varētu atrast kādā Roberta Seļa vēstulē, kur viņš raksta, ka «Dzeguzēni» ir lielas mājas, tā kā mazāka muižiņa, ar kuru «kundzēniem», kuri apmeklējuši vācu jeb saimnieku klasi, bieži skolā iznākuši ķīviņi. Vecās mājas netālu no ciemata vēl esot joprojām, saka Nikolajs Semjonovs.

Anita Banzīņa
Autores foto

MAF

Mediju atbalsta fonds
Projektu finansē Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem
Par lappuses saturu atbild raksta autors